

Murska Straža

Glasilo obmejnih Slovencev.

Uredništvo in upravništvo v Gornji Radgoni, Spodnji Griz št. 7, I. nadstr. I. Telefon št. 7. Rokopisi se ne vračajo.

Izhaja vsak petek zjutraj in stane s poštnino vred za celo leto 30 K, za pol leta 15 K, za četrť leta 8 K. Posamezna številka stane 80 vin.

Inserati: Ena šeststolpna petitvrsta (prostor 3 mm visok in 45 mm širok) K 150. Pri večkratni objavi primeren popust.

Izkušnje.

Ravnokar minule volitve so nam v marsičem pokazale, da je bila vsa naša dosedanja politika in vse polično delo kakor hiša na pesku. Narodno predstavništvo je bilo bolj podobno sejmu, kakor pa državnemu zboru. Mešetarili so za usodo naroda in zlorabljali njegovo potrpežljivost: kaj pa narod v resnici hoče, tega ga ni vprašal skoraj nikdo. Ob volitvah so nastopile popolnoma nove stranke in potegnile velike množice za seboj, ne radi programa, ker jasnega programa za ustavotvorno skupščino sploh skoraj niso imele, ampak narod je šel z njimi, da pokaže, kako zoprna mu je vsa dosedanja korupcija. Kaj bodo nam dale te stranke, bomo šele videli, toda po dosedanjih iskušnjah sodeč lahko trdimo, da tudi te stranke ne bodo prinesle tega, kar ljudstvo zahteva in pričakuje.

Slovenci se radi postavljamo s svojo izobrazbo in svojo kulturo. Toda te volitve so pokazale ravno nasprotno. Način kako se je agitiralo pri nas, ti brezštevilni osebni napadi, laži in obrekovanja, s katerimi so skušali nekateri pridobiti volilce, pričajo o vsem drugem, le o izobrazbi in kulturi najmanj. Pri teh volitvah se je pokazala vsa zloba in propalost gotovih ljudi, ob enem pa tudi nezavednost in lahkovernost našega ljudstva. Kadar bo naša kultura taka, da bo agitacija te vrste nemogoča in da bo ljudstvo šlo v volilno borbo le za resničen program te ali one stranke, ne pa za ljudi, ki kriče in agitirajo za lastno osebo, nadevajoč si strankine nazore, kakor pustni veseljak masko, takrat lahko trdimo, da je našel ljudstvo res izobraženo in kulturno.

Ali bomo po volitvah nadaljevali dosedanje napačno delo? Proč s surovostjo in neznačajnostjo! Marsikaj so v tem oziru storila slovenska

izobraževalna, telovadna in druga društva, toda kakor smo videli, še mnogo premalo. Zdi se, da se naša društva ne morejo otrestiti naziranja, da dosežejo višek svojega delovanja z veseljami, tombolami, plesi in popivanjem. O predavanjih in tečajih po družtvih se malo sliši. Ko bi na tri veselice prišlo po eno poučno predavanje, bi naša kultura s časom izgledala drugače. Do sedaj pa je naša inteligenca videla svojo posebno nalogo v tem, da se pelje v nedeljo v bližnjo vas popivat in se vrača pozno v noč v najlepših rožicah nazaj v mesto. Od kmeta in delavca zahtevate dostojnosti. Ali se je naj uči iz vašega popivanja? Ali ni dolžnost našega izobraženstva, da potom predavanj in poučevanja vrne ljudstvu ono izobrazbo, ki jo je s pomočjo ljudstva sprejelo?

Pa tudi gospodarske povzdige treba našemu ljudstvu. Mnogo so že storile v tem oziru razne zadruge, posojilnice, kmetijske podružnice. Toda tudi tukaj se še stori veliko premalo. Pri večini naših hranilnic in posojilnic manjka zavest, da je glavni njihov namen navajati ljudstvo k varčevanju in mu v sili pomagati. Podoben namen imajo tudi zadružne organizacije, toda ljudstvo se tega še ne zaveda in prerado verjame hujskačem kapitalistom, ki jim zadruge delajo konkurenco. Pri kmetijskih podružnicah pa je tudi že čas, da se bolj skrbijo za povzdigo kmetijstva, kot pa za nečedne boje posameznih strank.

Vse te gospodarske organizacije pa popolnoma zanemarjajo pouk in vzgojo ljudstva. Ni dovolj, da se na občnem zboru v par besedah povejo zasluge tega ali onega odbornika, ampak potrebno je, da se ljudstvo stalno poučuje, da si vedno vzgojujemo mlade ljudi in tako skrbimo za vsestransko povzdigo ljudstvo.

Manj hujskanja, manj politiziranja in veseljačanja, zato pa več pouka, izobraževanja in gospodarske povzdige našemu ljudstvu.

Narodno predstavništvo in konstituanta.

Ko pišemo te vrstice, še vedno ni objavljeno uradno poročilo o končnem izidu volitev. To nedeljo (5. decembra) so se vršile volitve v nekaterih občinah Bosne, Vojvodine in Srbije, kjer se 28. nov. iz tega ali onega vzroka niso mogle izvršiti. Poročila o končnem izidu volitev še niso zanesljiva in si posamezni podatki nasprotujejo. Da pa si ustvarimo vsaj približno sliko, kako bo izgledala ustavodajna skupščina, ki se sestane 12. t. m., podajamo našim čitateljem pregled vseh klubov in poslancev v bivšem Narodnem predstavništvu in v bodoči konstituanti, pri čemur je treba pripomniti, da niti en niti drugi pregled ni povsem točen, ker se je razmerje večkrat izpremenilo, oziroma, ker še ni znan definitiven izid volitev.

Skupina.	V Narod. predstav.	V konstituanti
Radikalna stranka	77	95
Demokratska zajednica	108	94
Jugoslav. klub	19	25
Hrvatska zajednica	28	4
Ribarčeva skupina	6	1
Socialni demokrati	12	11
Republikanci	5	4
Medakovičeva skupina	5	—
Črnogorci	10	—
Bunjevci	5	—
Srbska seljačka stranka	1	12
Izven strank	8	2
Komunisti	—	57
Radiceva selj. stranka	—	49
Bosanski muslimani	—	25
Macedonski muslimani	—	3
Savez zemljoradnika	—	14
Samost. kmet. stranka	—	8
Narodno-social. stranka	—	2
Frankovci	—	2
Hrvojeva stranka	—	1
Težačka stranka v Dalmaciji	—	3
Hrv. težačka stranka	—	7

Že površen pogled na to sliko nas opozarja, da se je izvršila znatna izprememba. V narod. predstavništvu je sodelovalo v glavnem 12 strankarskih skupin, v ustavodajno skupščino jih stopa kar 20

Inženier Ferdo Lupša.

SPOMINI NA SIAM.

Scenerije ob reki Menam Chao Phraya.

Naše ladje, ki je plula takrat vsaki dan bodisi v eno ali drugo smer, se je posluževalo ljudstvo okoliških pokrajin, kakor se n. pr. poslužujejo naši rojaki železnic. Tudi ta dan, ko sem se jaz vkrcal, je bila ladja napolnjena z ljudmi. V svojih ličnih svilnih ali bombaževih raznobarnih nošah so se sedele po vzhodnoazijski navadi na krovu ladje siamske „pujing“, kmetske krasotice, nekatere okrašene s težkimi zlatimi verižicami, uhani in drugimi dragocenostmi. V bližini tega ali onega lepega lica je sedel s prekrizanimi nogami kak mladi „puchai“, to je mladenič ali mož. Marsikateri je opazoval s svojimi zaljubljenimi očmi „luksao“, mladenko, in ob enem zavijal cigareto z bananinim listom namesto papirja. Tu in tam se je pogovarjal Kitajec s tovarišem v svojem glasnem jeziku, drugi je zopet, ne skrbec se za okolico, sladko sanjal o lepih dneh svojega srečnega življenja v tej deželi svobode, kjer je eksekutor nepoznan, in kjer se čuti vsak tem bolj srečnega, čim manj stopi v dotiko s takozvano baje odrešilno nadvizivilizacijo, s katero se hočejo osrečiti Evropejci.

Resno in mirno je sedel kapitan na svojem stolcu na krovu v sprednjem delu ladje ter jo vodil spretno po ovinkih reke. Pušil je cigareto, katero mu je zvila „mia“, (žena) iz rdečega cvetnega lista lotos cvetlice. Za prirodno lepoto se ni zmenil, saj je že sto in stokrat imel pred očmi vse te prikazni, ki dajejo novincem in prijateljem narave nepopisljive utise.

Ne daleč od kapitana sem si poiskal pravočasno ugoden prostor in se vsedel po orientalskem načinu. Opazoval sem z veliko pozornostjo okolico, ki se je spreminjala od trenutka do trenutka z hitrostjo plovečega parnika. Posebni čuti so se pojavljali v mojem srcu. Čutil sem se srečnega sredi čarobnih prikazni tropične narave. In zakaj ne? Želja, videti proučevati in spoznavati svet, ki sem jo gojil že v otroških letih doma v Slovenskih goricah, in katera me je potem leto za letom zasledovala liki čudna senca, se mi je izpolnila.

Visoko in modro višnjevo nebo je obdajalo tropično naravo s svojim nebeškim plaščem. Po njem je plavalo solnce kot boginja „Phra attit“, ki je pošiljalo pušicam podobno srebrne in zlate žarke. Na kalni, a vendar svetli, lahnošumljajoči površini reke je čarobno odsevalo milijon vsakovrstnih odsevov. Tu pa tam se je pokazal čolnič, katerega je veslala spretna roka Siamke. Tu in tam je veslala ali jadrjala po reki navzdol kitajska riževa ladja, napolnjena do roba z rižem kot najvažnejšim pridelkom poljedelcev, da izroči v Banykoku svoje blago kakemu mlinu za nadaljni evropski promet. Na obrežju v senci ličnih palm vsake vrste, ali v hladni goščari velikih bambusovih narodov so se kazale hiše na kolih. To me je spominjalo nekako na stavbe iz predhistoričnih časov. V teh originalnih in naravnih razmeram prikladnih stavbah žive leto za letom, desetletje za desetletjem siamski agrarci v krogu svojih družin mirno in zadovoljno življenje kakor nikjer drugod.

Na obrežju so tu in tam blestele iznad zelene drevesne goščave bele konične pagode ali „Phra chedi“. To je pomenilo, da se tam nahajajo budhiški

templji s svetišči „Boat“ in „Vihan“. Vsak tak tempel je kras narodne arhitekture in metropola v okolici živečega naroda. Izvanredno visoko in čislano „maj jang drevje“ (Diptero carpus turbitanus), kojega debela in kakor sveča ravna debela, noseča široke krone, so se dvigala visoko v zrak iznad bambusove goščave; med temi velikani rastlinstva so se videle tu in tam „ton-tan“, „ton-lan“ ali tudi kokospalme v večjih ali manjših skupinah. To vse je služilo kot varno zavetišče za vsakovrstne ptice, kajti nobeden lovec, ki je spoznal narodni značaj in njegovo pravno-verško čustvovanje, se ni drznil v okrožju templja kaliti sveti mir s puško v roki. Velikansko in budhistom sveto „ton po drevje“ (Ficus religiosa) me je spominjalo na indijsko mitologijo glede ustanovitve budhiške vere, ki se je pričela v Indiji razširjati že v šestem stoletju pred Kristusom. Ustanovitelj budhizma je princ Siddhartha iz Shakya plemena. Shakya pleme je dalo kralje mali deželi pod Himalajskim gorovjem, severo-zahodno od Benares z glavnim mestom Kapilavesta. Oče princa Siddharta je bil Shuddhodana in njegova mati Maya-devi. Budhizem, ki šteje danes nad 510 milijonov vernih, je došel v siamsko ozemlje že dve sto let pred Kristusom, ohranivši svojo izvirno obliko do današnjega dne.

Iz tega mirnega občudovanja in premišljevanja me je prebudilo iz templja sem donečo bobnanje. Čudno je donelo in odmevalo. — To je bilo znamenje okoličanom, da je budhiška peta ura — po našem časovnem štetju enajsta ura predpoldne — in da je nastopil čas kosila za duhovnike, ki jim je dovoljeno le enkrat na dan.

Čim dalje je plul naš parnik proti severu, tem različnejše so bile na vidiku slike naravnih panoram.

Nekatere so silno šibke, imajo komaj 1—4 poslane; razmerje med glavnina strankama, t. j. med demokrati in radikali pa se ni bistveno izpremenilo in se bo hočeš-nočeš morala ponoviti stara igra iz Nar. predstavnštva: radikali in demokrati bodo skušali pritegniti v svoje kolo kar največ manjših skupin in priti na ta način do premoči. To bo seve imelo važne posledice za manjše stranke, ki bodo morale svojim volilcem priznati, da ne morejo izvršiti niti ene od onih velikih obljub, ki so v volilni borbi najbolj „vlekile“. Pri obeh glavnih strankah pa bo ozir na pridružene skupine delal zapreke za izrazito strankarsko politiko. Zgodilo se bo, da bodo mnogi nezadovoljneži plavalji sem in tja, kakor bo že kazal trenutni položaj. Najbolj idealna rešitev bi bila, ako bi se za ustavno zakonodajo združili radikali in demokrati in bi tej skupini pristopil tudi Jugoslov. klub, mohamedanci in agrarne stranke. Če bi imeli vodilni politiki teh strank dovolj uvidnosti in državniškega značaja, bi se morda posrečilo, s primernim popuščanjem vsake pridružene stranke doseči sporazum glede take ustave, ki bi bila najprimernejša za našo kmetijsko državo. Toda vprašanje je, če je podobna rešitev v naših razmerah sploh izvedljiva. Najbrž se bo boj med radikali in demokrati vršil tudi in zlasti še pri ustavotvornem delu. Odločilnega pomena bo, kam se bodo obračale nove stranke, posebno Radičevci. Radič je v zadnjem času podal več zelo brihtnih in diplomatskih izjav ali verjetno ni, da ga bodo pridobili za delo na demokratijski strani. Sicer pa lahko prerokujemo, da nas bodo v prihodnjem letu „osrečile“ pogoste vladne krize, ki bodo ljudstvu tako malo koristile, kot vinogradniku pogosti nalivi v času cvetja.

V boljše razumevanje zgornjega pregleda bodi omenjeno, da so Narod. predstavnštvo sestavljale stranke, ki so obstojale v srbijanski skupščini ozir. v bivšem avstrijskem državnem in deželnem zboru. Ker pa je bila dve leti po osvobojenju zaporedoma zelo ugodna letina za strankarsko politiko in so posamezni politiki spravili v svoje shrambe bogato žetev, nas je politična Modrost obdarila s celo vrsto novih strank in stranic, povrh tega pa so volitve spravile v ospredje več starih strank, češ, nasitite se tudi ve. Medakovičeva skupina se je izgubila v drugih strankah, Črnogorci so poskriti med radikali, demokrati in komunisti, Bunjevci istotako; kolikor pa jih je ostalo pri bunjevačkem programu, se bodo zatekli v zavetje Jugoslov. kluba. Kako bo ta pisana družba ustvarila mladi državi trdno in pametno ustavo, o kateri se je v borbi za poslane ustavodajne skupščine najmanj razmišljalo, to bomo šele videli. Kadar se fant ženi, tedaj navadno ne razmišlja o skrbeh in odgovornosti, ki ga čakajo in obljublja svoji nevesti paradiž na zemlji. Teh obljub političnih ženinov smo tekoma zadnjih mesecev dobili lep koš; radovedni smo, kako bo takrat, kadar bodo govorile številke in neizprosna dejstva!

Pripomnimo še, da je bilo v Nar. predstavnštvu 287 poslancev, dočim jih bo štela skupščina 419.

Tedenske novice.

Izid volitev v Sloveniji. Končen izid volitev je sledeči: Slov. ljudska stranka 15, Samost. kmet. stranka 8, Jugoslov. soc. demokr. 6, Komunistična stranka Jugoslavije 6, Jugoslov. demokratska stranka 3, Narodno socialna stranka 2. Mariborsko okrožje bodo zastopali sledeči poslanci: za Kmetstvo zvezo Ivan Roškar, Franc Pišek, Josip Klekl, Martin Kranjc, Vladimir Pušenjak, Josip Skaberne, dr. Korošec in dr. Hohnjec; za Samostojno kmetijsko stranko Ivan

Vrek, Josip Drogenik, Ivan Mermolja in dr. Bog. Vošnjak; za Jugoslov. demokr. stranko dr. Vekoslav Kukovec; za Jugoslov. socialno demokr. stranko Ivani Krušič, Filip Kišovar, Rudolf Golouh in dr. Milan Korun; za narodne socialiste Blaž Zupanc; za komuniste Mihael Koren in Ivan Fava. Prekmurje zastopa poslanec SLS, vpokojeni župnik Josip Klekl. (Vest o izvolitvi Kiharja ni resnična). Poslanci Roškar, Pišek, Pušenjak, dr. Korošec, dr. Hohnjec, Mermolja, Koren in Fava; ozir. Maribora ozir. mariborskega okraja; Kranjc, Skaberne, Urek, Drogenik, dr. Vošnjak, dr. Kukovec, Krušič, Kišovar, Zupanc iz celjskega okraja; Golouh in dr. Korun pa iz Ljubljane. Po poklicu so: kmetje (posestniki): Roškar, Pišek, Kranjc, Skaberne, Urek, Drogenik, Mermolja; delavci: Krušič, Kišovar, Koren; obrtniki Zupanc; duhovniki: dr. Korošec, dr. Hohnjec, Klekl; odvetniki: dr. Kukovec in dr. Korun; profesorji: dr. Vošnjak in Fava; uradniki: Pušenjak; novinarji: Golouh. Dva izmed izvoljenih sta v sedanji vladi ministra (dr. Korošec, dr. Kukovec).

Vprašanje Apačke kotline. Dozdeva se, da si nemška in naša poročila glede rešitve vrhovnega sveta o mejnih rekah nasprotujejo. Dunajski in graški listi poročajo, da se bo o Apački kotlini opetovano razpravljalo pred razmejitveno komisijo in da bo na ta način mogoče doseči sporazum in remediuro današnje meje. Naši listi so poročali, da je Mura definitivna meja, ki se ne more v nobenem slučaju izpremeniti brez izrečnega privoljenja Jugoslaviji. Zahtevamo, da naš delegat pri razmejitveni komisiji objavi vsebino dotičnega pariškega odloka. V interesu obmejne prebivalstva je, da se nam v teh zadevah toči čisto vino. Uverjeni smo, da Jugoslavija v vprašanju Apačke kotline ne more niti za korak popustiti, ker ne gre toliko za par vasi in njiv, kolikor za gospodarsko-politične, strateške in prometne interese naše države na Muri kot državni meji. Z enako odločnostjo zavračamo poročilo graških listov, da bo razmejitvena komisija korigirala staro štajersko-ogrsko mejo, o kateri določa člen 29. senžermenske mirovne pogodbe, govoreč o pooblastilih razmejitvene komisije, določiti mejno črto tam, kjer ni v mirovni pogodbi že označena, odnosno izvesti krajevno popravo že določenih upravnih mej „sans pour les frontières internationales existant en août 1914, ou le rôle des Commissions se bornera au recatement des poteaux ou des bornes“, t. j. „izvzemši med. rodno mejo, kakor je obstojala avgusta 1. 1914, kjer se mora komisija omejiti zgolj na preiskušanje mejnikov.“ Na tem ne izpremeni nič, da se onstran 1. 1914. obstoječe štajersko-ogrske meje nahaja sedaj jugoslovanski teritorij, ker ta spada v trianonsko mirovno pogodbo in je v smislu gornjega določila pri razmejitvi z Avstrijo nedotakljiv. Nedvomno bi imeli tudi mi Jugoslovani zahteve, ki posegajo v sedanje avstrijsko ozemlje in ki jih lahko utemeljimo s tehtnimi dokazi, tako n. pr. zahtevo glede Radgone kot vezi med Slov. goricami in Prekmurjem, toda naša delegacija si ne drzne tako daleč izpostavljati mirovne pogodbe, ki je že zaključena in ratificirana ter obvezna za obe državi.

Razmejitvena komisija je šla vsled zime na počitnice in bo nadaljevala svoje delo šele spomladi. Da zaradi prepočasnega poslovanja te komisije trpita obe državi, zlasti pa še obmejno prebivalstvo, kaj je to gospodi mar!

Eno- dve- in desetkronske bankovce vzame finančna uprava s 1. januarjem 1921 iz prometa. Medtem bo na Dunaju izgotovljen kovani drobiž in smemo upati, da se bodo enkrat po novem letu obračale v naših žepih prve jugoslov. pare.

Vlada ne bo odstopila pred sestankom konstituantne. Doznava se, da bo s sestavo nove vlade poverjen znani politik Nikola Pašić, ako ta odkloni, pa dr. Vesnić. Vprašanje pokrajinskih vlad bo rešila šele nova vlada.

Radičeva stranka je priredila v sredo 8. t. m. veliko skupščino v Zagrebu. Vlada se je bala, da bi utegnili priti do protidržavnih izgrediv. Natančnejših vesti o poteku skupščine še nimamo.

Državljanstvo Jugoslavije. Regent je 30. nov. podpisal naredbo, ki določa, kako se pridobi in izgubi državljanstvo kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev. Državljan Jugoslavije je vsak bivši avstrijski državljan, ki je imel dne 1. januarja t. l. desetletno pravico pristojnosti na onih bivših avstr. ozemljih, ki so pripadla nam in ki je to pravico ohranil do 16. julija t. l. (dan, ko je stopila v veljavo mirovna pogodba z Avstrijo.) Kdor si je pridobil pristojnost po 16. juliju t. l., si pridobi državljanstvo samo potom prošnjem na deželno vlado. Osebe na ozemljih, ki so pripadla Italiji, Rumuniji, Čehoslov. ali Poljski, morejo optirati za našo državo le tedaj, če imajo pristojnost na našem ozemlju. Kdor je pristojen v drugo državo, more postati naš državljan, ako do 16. januarja 1921 izjavi, da to želi biti. Za ozemlje, ki je pripadlo Italiji, velja rok od šestih mesecev od dne ratifikacije rapalske pogodbe dalje. Za prijave je poklicano notranje ministrstvo. Osebe, ki se nahajajo na našem ozemlju, pa imajo pravico pristojnosti v kaki drugi državi, morejo do 16. julija 1921 optirati za naše državljanstvo. Te osebe imajo pravico, da pri morebitni preselitvi vzamejo s seboj vso svojo premočnino.

Koroška korupcija. Kakor znano, je pri odhodu iz Koroške naš zastopnik Jovanović javno izjavil, da so gotovi ljudje iztlihotapili čez demarkacijsko črto v Celovec in dalje v Avstrijo velike množine živil, namenjenih za slovensko propagando v coni A. Ta huda obdolžitev ni ravno vzburla naše javnosti, ki je žal že preveč navajena na korupcijske in verižniške skandale toda osrednja vlada je zadevo zasledovala in sestavila v to svrhu posebno komisijo. Ta komisija je začela nepristransko in strogo preiskovati ter je zadnje dni naznanila izid preiskave: Ugotovila je, da so jugoslov. živila, določena od vlade za agitacijo na Slov. Koroškem, izvestni ljudje res spravljali čez mejo in s tem pomagali Nemcem, da so lažje delovali proti nam ter z našim kruhom nasitili naše odpadnike in omahljivce. Na ta način je bilo iztlihotapljenih okoli 600 vagonov živil, seve brez carine in brez zagaranja valute. Ta sramotna korupcija vpije v nebo. Clovek se mora nehotе zgrabiti za glavo in vprašati: Ali je kaj takega mogoče? Toda krivda je brezdvomno ugotovljena. Ali bodo merodajni krogi imeli pogum, da javno označijo osebe, ki so si dovolile to nesramnost? Zastonj je vpiti o redu in delu, o državnem ugledu itd., ako državne oblasti ne upajo s vso brezobzirnostjo nastopiti proti korumpiranim življem, ki izpodjedajo mlade in rahle korenine naše države. Javnost bi morala iz teh in podobnih razkritij napraviti velikanski dogodek, ki bi našel odmev v najširjih plasteh našega ljudstva. S previdnimi poročili se javni morali bolj škoduje kot koristi. Le na dan z gnilobo, da jo vemo odstraniti! Zaradi tega zahtevamo, naj se koroška korupcija pojasni vsej javnosti in neizprosno kaznujejo osebe, ki nosijo krivdo!

Nemška Avstrija in Madžarska. Znana je basen o psu in mački. Mačka je ukradla klobaso, toda pes je bil prenačel in jo je spodil na drevo, odkoder se mu je mačka s klobaso muzala, rekši: Pridi si ponjo, bratec! V podobnem razmerju so danes Nemci in Madžari. Dunaj je vedno podpiraj

V spominu mi je ostala posebno naselbina Bang Sai, ki se nahaja ob istoku reke Menam Sikuk v Menam Krung Kao, to sta lokalni imeni glavne reke same. Naš parnik jo je zavil v zadnjo, ki je na vzhodni strani od prve. Kmalu potem smo dospeli v Bang Pain, kjer se je videla na levem obrežju ležeča čarobno in idilično urejena palača kralja Chulalong Karna, v kateri je doživel ta orijentalni vladar marsikatero romantično uro v krogu svojih mnogih in ljubkih krasotic.

Tako je zavinek za zavinkom reke ostajal v ozadju. Pred vsakim zavinkom se je oglasila parnikova brizgalnica, koje odmev je preplašil čestokrat trumo papagajev in drugih ptic, ki so nezadovoljno kričeli poletavale nad parnikom preko reke ali pa izginjale v nasprotno stran nad daljno planjavo.

„Le hen Krung Kao leo“, to je: vidi se že mesto Krung Kao (Ayndohya), sem zaslišal iz ust neke v bližini se nahajajoče lepe Siamke. In v resnici sem zapazil pred sabo več pagod, ki so molele iznad naravne goščave na sprednjem horizontu. Kakor zagrinjalo je tu narava skrivala mesto. Toda večje število čolničev, živahniješe gibanje na obrežjih, tu in tam plavajoča hiša, privezana ob močne kole na obrežju ter množiče se kitajske in druge prodajalne, so očividno pomenile, da se dotična Siamka ni motila.

Vse ti pojavi niso bili, kakor sem jih slikal v mislih v mladostnih letih doma, ko sem čital o prekmorskih deželah, to so bile resnične podobe vročega podnebja v tropih; — čarobna slikovitost in pestrost prirode, katere popisati ni mogoče in katero razume le oni, — ki je videl in se vživel tam zunaj — na daljnem Jugovzhodu.

Ypsilon.

Rako je Habjanov Jože postal bolševik.

Moderna in resnična povest.

Habjanov Jože je bil mož stare korenine. To se pravi: bil je pošten, pravičen, delaven, ubogljiv ter pokoren posvetni in cerkveni gosposki. Še nekoliko dobrih lastnosti bi mu lahko navrgel, a sem zares v strahu, da mi kateri izmed čitateljev zaluci v obraz razžaljiv očitek: Lažeš, ko praviš, da je tvoja povest moderna in resnična! Takšnih popolnih ljudi, kakor je ta izmišljeni Habjanov Jože, ni več med živimi. Priznavam, da je ta očitek dovolj tehten in zaradi ljube resnice in še priljubljeneje mode ne bom slikal nadaljnjih kreposti in vrlin Habjanovega Jožeta, marveč povem kar odkrito: Mož je že star, in kar se tiče strahu pred „višjimi“, se je do dobrega izšolal v štiridesetletni šoli svoje krepostne žene. Glede pravičnosti mu očitajo nagnenje k goljufiji; več o tem ve povedati njegova žena in pa vaški krčmar Jaka. Ostalih slabosti se ne bom dotikal, ker hočem tudi malce pokljubovati čitatelju, kakor je on trenutek poprej meni. Povem samo še skrušeno, nahajajoč se v zadregu za drug izhod v tej moderni in resnični povesti: Joža ima to slabost, da si ne ubija glave z nepotrebnimi misli o tistem, česar ne more videti, čuti ali opipati, ne zahaja rad daleč od svoje bajte in če ga nesreča spravi med neznane ljudi, se hudo zmede in postane neroden kakor mlad ministrant pred oltarjem.

Pravičen pripovedovalec bi pristavil še katero o njegovi ženi, ki je postala prav mikaven predmet za čitatelja, odkar je izvedel, da ima preizkušano šolo in pa zaveznitvo s krčmarjem Jakom; dalje bi

pristavil kolikor mogoče natančen opis že omenjene bajte in marsikaj podobnega. Povdarim takoj odločno, da ti opisi ne spadajo v moderne povesti, in kar se tiče bajte, razodenem skrivnost: bajta ni njegova, temveč je last vinogradnega posestnika Koničnika. Tega novega junaka moje povesti bi bilo treba še posebej predstaviti, toda stvar bi se na ta način preveč zavlekla in to bi mi bilo slabo v korist, ker list ne plačuje nobenih nagrad svojim sotrudnikom. Kolikor lahko brezplačno razgalim značaj gospoda Koničnika, razodenem čitatelju, da je mož spodoben in pravičen, kakor so vsi veljaki na deželi; razume se v politiko, kakor vsi, ki rožljajo z denarjem in si ubija glavo z razmišljanjem o rečeh, ki jih ne more ne videti ne čuti ne opipati. Posebno hud strah mu delajo bolševiki, ki slove tudi po imenu komunisti.

Kakor je čitatelj takoj opazil, sem se povzpел na moderna tla. Najmoderneje pa sledi in to je v ozki zvezi z Habjanovim Jožetom, gospodom Koničnikom in koncem moje povesti. Jože je namreč jugoslovanski državljan, Slovenec, neoporečen, stalnega bivališča. V tem se natančno strinja z gospodom Koničnikom. Razumljivo je, da je oba moja junaka zadela častna dolžnost, da se udeležita dične borbe za jugoslov. ustavo, za našo konstituantno.

Tukaj se usoda obeh zopet razhaja. Kar se tiče Jožeta, mu ni delala jugoslov. ustava nikakih skrbi, pač zaradi tega ne, ker je vedel o ustavi toliko, kolikor o tistem pticu, ki je pel v paradižu ono jutro, ko je Eva zapeljala Adama. Naša politična vprašanja mu niso delala skušnjav in kar je slišal od g. Koničnika ali pa med delavci, je ostalo samo za trenutek v njegovi glavi; bolj ga je zanimala vest, da bo po volitvah obleka cenejša. (Konec prih.)

in še zdaj podpira protislovansko madžarsko politiko. Po mirovni pogodbi z Madžarsko bi morala Avstrija dobiti Zapadno Ogrsko, kjer so naseljeni večidel Nemci. Toda madžarska mačka je danes s svojo klobaso tam, kamor so jo spravili Nemci s svojimavezništvom. Ko bi morala izročiti klobaso, se pa lepo na varnem muza in pravi: Pridite si po njo! Avstrija tega ne more, ker nima armade. Rumuni, Čehi in Jugoslovani se niso dali spraviti na limanice in so si pravico sami poiskali, avstrijski zvezni kancelar dr. Mayr pa je te dni izjavil pred narodno skupščino, da bo Avstrija skušala mirnim potom priti do svoje pravice. Kako bi se to zgodilo, menda sam ne ve. Madžari izjavljajo vedno krepkeje, da Zapadne Ogrske ne dajo. Baje tudi tamošnje nemško prebivalstvo noče pod Dunaj. Mi bi graškim Nemcem priporočali, naj se bolj brigajo za na papirju osvobojene rojake na Ogrskem, kakor pa da cede slin po jugoslov. zemlji.

Avstrija je bila sprejeta v Zvezo narodov. Proti sprejemu Bolgarije in Madžarske se je pojavil odpor in se bo o tem iznova razpravljalo.

Trgovsko pogodbo hoče Francija skleniti z Jugoslovijo in se bodo v kratkem pričela pogajanja.

Novo volitve? Ker se vedno bolj pojavlja dvom, da bi mogla sedaj izvoljena ustavodajna skupščina sprejeti ustavo, domnevajo nekateri politiki, da bi utegnili priti do novih volitev. Vprašanje je, ali bi te volitve izpremenile bistveno sedanji neugodni položaj.

Na ljubljanski pošti so prišli na sled velikim poneverbam. Poštni uslužbenci so odpirali pisma iz Amerike, kjer so stranke pošiljali svojcem v domovini dolarske zneske. V zadevo je zapletenih več poštinih uradnikov. Proti tatom se nadaljuje stroga preiskava. Ali mi to nov sad znanega nasveta bivšega ministr. predsednika Davidoviča, naj si uradniki tudi „po strani kaj zaslužijo“? Sicer pa so ta razkritja značilen dokaz, kako pokvarjena je mladina, odrasla v vojnih razmerah. Brez dvoma zadene krivce stroga kazen.

Italija se je opogumila in nastopila nekoliko odločneje proti znanemu reškemu poglavarju d'Annunzio. Ukazala je regularnim četam, da ne smejo izvrševati d' Annunziovih ukazov, njemu pa je naročila, da naj spoštuje rapalski sporazum. Proglasila je tudi blokado Reke. Upajo, da bo kmalu konec reškim pomatijam in d'Annunzio se baje tudi že pripravlja na odhod.

Rusi in Poljaki se še vedno pogajajo v Rigi. Upajo, da bo mogoče 24. decembra podpisati mirovno pogodbo.

Proti povratku kralja Karla na madžarski prestol se je izrekla budimpeštanska vlada. Habsburžanov nikjer več ne marajo.

Slovenske obrtnike-mojstre opozarja invalidski oddelek poverjenišтва za socialno skrbstvo na sledeča dejstva: Velika večina slovenskih invalidov je zelo dela — in rodoljubna, izjeme so čedalje redkejše. Slovenski invalid je uvidel, da si le z lastnim sodelovanjem more izboljšati sedanje bedno stanje in zagotoviti si lepšo bodočnost. Mnogo slovenskih invalidov je tako pohabljenih, da ne morejo več opravljati svojih prejšnjih poklicev; zato se žele izučiti novih poklicev in invalidska uprava jih v tem pogledu podpira. Ustanovila je takozvano invalidsko šolo v Ljubljani kjer dobivajo stanovanje, hrano in drugo oskrbo invalidi, ki se hodijo učiti v šole in k obrtnim mojstrom. Obrtniki-mojstri, ki imajo invalide-vajence priznavajo soglasno, da imajo v teh invalidih prvovrstne redne in uporabne vajence, ter so ž njimi povsem zadovoljni. Invalidska uprava želi, da bi se krog obrtnikov-mojstrov za sprejemanje invalidov-vajencev kolikor mogoče razširil v Ljubljani in po drugih krajih Slovenije. Invalidska uprava jamči za vsakega invalida, ki ga pošlje kakemu mojstru v učenje: zato želi da bi se mojstri, ki bi lahko sprejeli invalide za vajence, priglasili v našem uradu (Invalidski oddelek, Št. Peterska vojašnica v Ljubljani). Tekom prihodnjega leta napravi invalidska uprava enak in morda še večji invalidski zavod v Celju. Za sedaj bi tudi invalidska uprava rada namestila invalide-vajence po drugih krajih in je pripravljena prispevati mojstrom samim za vzdrževanje invalidov ter pričakuje od strani mojstrov ponudb in priglasov.

Člane Gospodarske zadruga in sploh vse naše čitatelje opozarjamo na današnji dopis Zadrugi. Kakor drugod, tako tudi pri nas hujska proti zadrugi največ umazana trgovska konkurenca. Upamo, da ne bo veliko ljudi, ki bi takim hujskarijam verjeli in se dali voditi od milijonov lačnih trgovcev za nos.

Pozor, naročniki! Tistim, ki še niso poravnali naročnine ali doplačali povišanja, smo priložili položnice in jih prosimo, da nemudoma store svojo dolžnost, sicer smo prisiljeni dopošiljanje lista ustaviti. — Upravištvu.

Domače vesti.

Ljutomer. Umrli je dne 2. t. m. gospa Ana Robič, soproga velezaslužnega šolskega ravnatelja. Rajna je bila vzor prave krepotne žene in matere. Preostalih naše sožalje. Bodi ji zemljica lahka.

Apače. Prvikrat se je dne 1. decembra slavil v ponemčenih Apačah jugoslov. državni praznik. Pokazalo se je, kako neurejene so razmere v Apački kotlini. Tukajšnji župan Fürst je ta dan z nekaterimi drugimi veljaki odpotoval v Gradec. Šolska mladina se ni udeležila službe božje, ker se otroci še vedno

vzgojujejo za „Deutschösterreich“. Trgovine so sicer bile zaprte (razen Hödlove), ampak zastava je visela samo na vojaški pisarni. Ko so svojčas Avstrijci zasedli Srbijo, so srbski duhovniki morali služiti maše za avstrijskega cesarja, ki so se jih morali udeležiti zastopniki občin, šolska deca itd. Kdor bi pokazal upor, bi ga obesili na drevo. Apače niso zasedene samo začasno, temveč so stalno pripadle Jugoslaviji. Toda z nemčurji postopami mi Jugoslovani drugače, kakor so oni nekoč postopali z našimi soplemenjaki v Srbiji: pustimo, da lahko vsakdo, kdor hoče, javno ignorira naš narodni praznik. Značilno je, da so tukajšnji nemčurski rovarji ostali na svojih mestih in so še vedno v neposrednih zvezah z Gradcem. Ali dobimo že kmalu jugoslov. učiteljstvo?

Križevci. Vsakemu se je gotovo studila umazana agitacija med volitvami. Želeli smo si lista, ki bi nam poročal resnične ne-strankarske vesti in zastopal pred vsem naše gospodarske in narodne koristi. Toda takega lista nismo mogli dobiti. Ali bi ne bilo mogoče, gospod urednik, da bi postala naša „Murska Straža“ zopet zastopnik naših gospodarskih in narodnih koristi in bi pustila vso strankarijo, ki se nam je gotovo vsem tako pristudila? Želimo si resnega lista in ne, da bi nas razni politiki imeli za norca.

Križevski naročniki.

Gornja Radgona. Miklavžev večer je bil za naš trg nekaj novega, zato je bila udeležba tako velika, da precejšnja množica ljudi sploh ni mogla priti v prenapolnjeno posojilnično dvorano. Za prihodnje leto bi priporočali, naj se Miklavžev večer priredi predvsem za šolsko mladino, radi česar morajo odpasti nastopi odraslih pevcev in igralcev. Miklavžev večer za občinstvo se lahko priredi posebej, da se pokrijejo stroški za darila ubožnim otrokom. Nedeljska prireditve v tem oziru ni bila posrečena, dasiravno je nudila odraslim dovolj zabave in razvedrila, otrokom pa kljub neznošni vročini in natlačenosti v dvorani obilo veselja in novih dojmov. Nastopi šolske dece na odru so tako gniljivi, da bi kazalo večkrat prirediti podobne zimske popoldneve, kakor je to posebno razširjeno na Češkem. Na ta način bi dobila dom in šola več stikov, šolska mladež več vzpodbude in stariši več spoštovanja do slovenske šole, kar je pri nas na meji tem večjega pomena. Plemeniti trud, ki bi ga imelo učiteljstvo z otroškimi prireditvami, bi bil poplačan z moralnim uspehom in z lepimi zneski, ki bi šli v korist revne dece. Take prireditve bi se lahko združile s kratkimi predavanji o šolstvu in vzgoji, kar bi bilo za stariše neprecenljive vrednosti. Upamo, da že kmalu vidimo šentpeterske malčke zopet na odru!

Radgona. Naš list je že opetovano poročal o tihotapskih družbah to in onstran sedanje države meje. Danes lahko čitatelje seznanimo s posebnim strokovnim odsekom tihotapske organizacije: t. j. z bankirstvom. Minule dni so namreč zaprli slovitega tihotapca Žitka iz Zenkovec pri Radgoni in ga spravili v graške zapore. Žitek je bil vodja tihotapcev-bankirjev. Veržil je z valuto, vtihtapljal iz Avstrije v Jugoslavijo velikanske množine eno in dvekronskih falzifikatov ter jih najbrž tudi žigosal v lastni režiji. V zadnjih mesecih je vodil zenkovsko ekspozituro nedavno razkrite družbe ponarejevalcev denarja v Gradcu pri kateri je sodeloval bivši mariborski tiskar Rabič in ki je proizvajala na veliko 80-kronske jugoslov. bankovce. Zenkovski Žitek jih je baje prejemal cele zavoje in oddajal svojim zaupnikom v Prekmurju. Šele razkritje graških ponarejevalcev je napravilo konec tihotapskemu bankirstvu.

Gornja Radgona. Na splošno željo se v nedeljo dne 12. decembra po znižanih cenah ponovita igri: „Ptičji kralji“. (Igrajo otroci šentpeterske šole.) „Začarano pismo“. (Igra „Bralno društvo“.) Nastopijo še otroški pevski zbor, pevski zbor „Bralnega društva“ in tamburaški zbor. Začetek ob 4. uri popoldne v posojilnični dvorani v Gornji Radgoni. Vstopnina: Sedeži I. vrste 10 K, II. vrste 8 K, III. vrste 5 K. Stojišče 3 K. Čisti dobiček je namenjen ubogim šolarjem. Pridite vsi prijatelji poštene zabave!

Gornja Radgona. (Zahvala.) Šolsko vodstvo pri Sv. Petru tik Radgone se tem potom najiskreneje zahvaljuje vsem, ki so na kakoršenkoli način pripomogli, da je Miklavžev večer, kojega čisti dobiček je bil namenjen tukajšnji ubožni šolski mladini, tako v moralnem kakor tudi v gmotnem oziru uspel tako sijajno. Predvsem izreka najlepšo zahvalo tukajšnji Posojilnici za brezplačno odstopitev dvorane, Bralnemu društvu in drugim sodelovalcemi zlasti pa vsem tistim, ki so z res bogatimi, darili pokazali, da sočustvujejo z ubogimi otroci in vedo ceniti važnost in korist šole.

Posojilnica v Gornji Radgoni uraduje do slej vsak delavnik od 8. do 12. ure.

Gospodarstvo.

Zadružništvo. Noben pravi prijatelj ljudstva ne more tajiti, kolikakega pomena je bilo zadružništvo za naše ljudstvo, posebno revnejše sloje in je še danes. Opozarjamo predvsem na naše posojilnice in raifeisenovke po deželi, ki so navajale naše ljudi na varčevanje in pomagale potrebnim v stiski. Starejšim našim čitateljem bo gotovo znano, kako so se svoj čas trudili razni oderuhi, uničiti naše posojilnice, ker so jim ravno posojilnice s svojimi nizkimi obrestmi preprečile odirati ljudi z velikanskimi obrestmi in niso zahtevale nobenih posebnih daril in nagrad, katere je sicer moral kmet plačevati ne le bogatemu oderuhu, ampak tudi vsem njegovim hlapcem in kuharicam. Toda posojilnice niso propadle, ampak ravno nasprotno, redka je fara, ki bi ne imela svoje domače hranilnice. Sedaj pa je stopilo naše ljudstvo korak dalje. Ko se je otreslo denarnega oderuštva, skuša potem gospodarskih in kmetijskih zadrug tudi drugače izboljšati svoje gospodarstvo in se otresti oderuštva pri nakupovanju blaga. In kakor svoj čas denarni oderuhi, tako so planili sedaj nekateri oderuški trgovci po zadrugah. Razumljivo, ker gre se jim za profit. Ali nebi bilo za take trgovce mnogo bolje, ko bi ne bilo zadrug in poštenih trgovcev? Vsi bi morali kupovati pri njem po cenah, kakor bi jih sam določil in marsikaki krajcar, ki ga sedaj nesejo člani v zadrugo, bi se lepo na večno shranil v njegovi kasi. Sedaj pa mu ni nobeno sredstvo prenizko in nobena laž pregrda, samo da se lahko škodnje zadrugam in da bi se dalje odirali ljudje. Tudi pri volitvah smo to opazili. Ni menda zadruga, ki bi je ne napadali ob volitvah z najgršimi lažmi, ne radi volitev ali stranke, ampak predvsem radi „kšefta“. Toda na eno opozarjamo naše čitatelje: Pri vsakem narodu so njegovi najboljše možje pospeševali zadruga in njegovi najslabši ljudje zadrugam nasprotovali. Če si član zadruga, lahko kupuješ pri zadrugi in pri trgovcu, ako pa nisi član zadruga, moraš kupiti pri trgovcu po ceni, kakor ti jo on določa. Nismo proti poštenim trgovcem, ker tudi trgovec mora živeti. Pač pa smo in moramo biti proti oderuštvu in zato moramo gledati vsi, da se naše zadružništvo čim najlepše razvija. O zadrugah prihodnjic kaj več.

Prosveta.

F. S. Finžgarjeva igra „Divji lovec“ je izšla letos v novem (drugem) natisu. Brez dvoma je to ena najbolj priljubljenih narodnih iger s petjem v štirih dejanjih in so jo vprižarjali vsi odri veliki in mali vedno z najboljšimi uspehi. Igra, katero je založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani, velja 12 K za izvod. Ker se pričinja zimski čas, ki je za predstave in druge spodobne zabave najprimernejši, naznanjamo, da se dobe v zalogi Jugoslovanske knjigarne tudi še sledeče igre z mešanimi vlogami: dr. Česnik, Pogodba. Burka 7-20 K; dr. Krek, Ob vojski 7-20 K; dr. Krek, Turški križ. Tri sestre 9-60 K; Rihar, Andrej Hofer 3-60 K, Meško, Mati 18 K, Jurčič — Česnik, Domen 9-60 K, Anzengrucer, Krivoprisežnik 9-60 K, Finžgar, Veriga 18 K (samo še v par izvodih).

Val. Orožnovi spisi, zbral in priredil Mih. Lendovšek. Iz zapuščine župnika Lendovška je kupila Jugoslovanske knjigarna še nekaj izvodov te knjige s pisateljevo sliko. Knjiga obsega na prvem mestu dokaj bogato zbirko Orožnovih pesmi, dalje igrokaz Mlada pevka v petih dejanjih in konečno Orožnove različne spise. Cena 14-49 K.

Emil Hochreiter, „Immaculata“ 12 Marijinih pesmi za mešani zbor deloma z orgljami ali tudi brez orgelj. Partitura z doklado 21-60 K, sopran-alt (skupaj) 6 K, tenor bas (posebej) a 3-60 K. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani.

Srbska početnica. Sestavil I. T. Pokazala se je potreba izdati Srbsko početnico za Slovence, ker so razni srbski bukvarji, ki so se dosedaj v šolah uporabljali pošli. Brezdvoma bo z novo knjigo, katero je sestavil več pedagog, vsestransko ustrezno, služila bo šolskemu pouku prav tako dobro, kakor samouku. Razdeljena je v 4 poglavja A. Uvod. B. Izreka. Naglas. Narečja. C. Cirilica. Tiskana in pisana cirilica s početnimi vajami in potrebno razlago, opazkami in slovarčkom. Temu sledi zadnje poglavje obstoječe iz 22 najlepših srbskih sestavkov (beril) in pesmi z opombami, razlago besed itd. Tisk knjige je krasen, rabile so se zanjo posebej naročene nove črke. Na slovenskem književnem trgu ni nobene bolj primerne početnice za pouk srbohrvaškega jezika. Cena 12 K je jako nizka. Izšla je v založbi Jugoslovanske knjigarne v Ljubljani.

Družba sv. Mohorja v Prevaljah je izdala za l. 1921 sledeče knjige: Koledar za l. 1921, dr. Vedenik: „Kako si ohranimo ljubo zdravje“, dr. Jeglič: V boj za krščanske resnice in čednosti, 2. knjiga. Koledar prinaša med drugim Ks. Meškovo spis „Na begu“, kjer znani pisatelj gniljivo opisuje trpljenje in begunstvo svoje in koroških Slovencev, P. Perkovo črtico „Sinaha“, spomine na Stanislava Škrabca in razne krajše sestavke ter ilustrirane opise pomembnih dogodkov v domovini. Za ljudsko higijeno pri Slovencih si je pridobil velikih zaslug zdravnik dr. Vedenik, ki v svojih knjigah „Kako si ohranimo ljubo zdravje“ na poljuden in zanimiv način seznanja naše ljudstvo o raznih zdravstvenih problemih. 3. zvezek, ki je letos izšel, prinaša med drugim razprave o negovanju človeških udov, z kužnih in spolnimi boleznimi, o vzrokih in preprečevanju raznih notranjih bolezni in bolezenskih skupin. Takšna knjiga je bila ljudstvu že dolgo potrebna. Žal da ni opremljena s slikami, kar bi mnogo pripomoglo k boljšemu umevanju razprav. Tretja knjiga, ki jo je spisal ljubljanski knezoškof dr. Jeglič, je nabožne vsebine. Družba sv. Mohorja je imela letos 43.608 udov. Družba tedaj zelo nazadnje. Letnina znaša 10 kron, Prihodnje leto bo izdala tri ali štiri knjige, med njimi Meškovo „Mladim srcem“, III. zvezek. Cena knjigam je brezprimerno nizka, zakaj danes velja že 10 pol navadnega papirja okrog 10 K. Pristopajte!

Jugoslovanski skladni koledar za leto 1921. z velikimi številkami za pisarne, gostilne in druge javne lokale. Vsako leto je občinstvo po tem koledarju najbolj spraševalo, saj je potreben v vsakem javnem lokalu, pristoja pa tudi v zasebno stanovanje; ker pa zahteva natis tega koledarja največ tehnične dela in zdatno porabo tiskarskega materiala, je moral lansko leto kljub splošnemu povpraševanju izostati. Za leto 1921 je pa, četudi so dobavni stroški ogromni, že zopet na razpolago v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani in v mnogih drugih trgovinah. Prodajna cena, ki znaša 30 K je razmeroma skrajno nizka. Po novem letu bo veljal skladni koledar K 36. Trgovci in zasebniki, sezite po nejm.

Žepni koledarček za leto 1921. Kakor lansko leto je izšel ta koledarček v isti zelo prikupljivi in priročni, mali, žepni obliki in okusni vezavi tudi za leto 1921. Prodajna cena znaša v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani do novega leta 12 K Po novem letu se prišteje doklada.

Razne vesti.

Novi ameriški prezident Harding je sin ubogih starišev. Harding se je nekaj časa učil črkostavke okrti, na to pa je obiskoval šole. Ko se je vrnil domov, ni dobil nobene službe. V sili je prevzel raznašanje lista, ki se je tiskal v domači tiskarni. Rad bi postal časnikar, pa ga niso sprejeli. Šele čez delj časa je mogel stopiti v uredništvo tistega lista, ki ga je poprej kolportiral po ulicah. Njegova časnikarska nadarjenost ga je v kratkem času povzdignila za glavnega urednika dotičnega lista. Polagoma se je začel uveljavljati v političnem življenju svoje ožje domovine. Kakor je postal iz raznašalca listov urednik, tako je postal iz urednika državni senator. Kot takega ga je zdaj republikanska stranka določila za predsedniškega kandidata in izid volitev ga je posadil na mesto profesorja Wilsona. Tudi francoski prezident je po poklicu novinar. Trideset let je bil član uredništva Clemenceanove „Pravde“. Živimo tedaj v dobi, ko vladajo novinarji. Pri nas novinarji ne sanjajo o tronih, temveč o dostojnih plačah in preskrbljeni starosti.

Pijančevanje v Rusiji. Rusija je porabila leta 1909 po urad. podatkih 84 mil. veder vodke. Tako je prišlo na enega prebivalca pol vedra vodke. Ta vodka je dala državi na leto 70 milijonov rubljev. Zastrupilo se je z alkoholom na to leto 3000 oseb, utonilo jih je v pijanosti 9000, ponesrečilo 17.000, obesilo se 1359, sploh je poginilo vsled alkohola 35.000 oseb. 80% izmed teh je pripadalo proletarijatu.

Žrtve španske gripe. Španska gripa ali influenza je pri nas dovolj znana. V zadnjih dveh letih je pomorila toliko ljudi, da jo lahko nazivljemo svetovna kuga. V letih 1918 in 1919 je pomorila samo v Evropi okoli 2 in pol milijona ljudi, a na celem svetu okrog 15 milijonov. Evropi je ta bolezen najbolj divjala na Španskih in v Angliji. V Španiji je pomorila 140.000 oseb, v Angliji 150.000. V Združenih državah je umrla vsled gripe skoraj pol milijona,

v Britanski Indiji 6 milijonov, na Japonskem 250.000. Najhuje je besnela v francoskih kolonijah. V maju l. 1918. se je pojavila na otoku Tahiti, pozneje v Senegal in Guineji. Proti jeseni se je že preselila v carstvo zamocev, a odtod je šla dalje. V Kamerunu se je širila z hitrostjo 35 do 40 kilometrov dnevno. Na Madagaskarju je umrlo 113.000 ljudi. Na Tahiti je od 15.000 prebivalcev umrlo 2500. To leto se je pojavila v večjem obsegu na Švicarskem. V zadnjem času je pričela razsajati v južni Afriki, kamor je bila prenešana iz Anglije, kjer je okužila oba otoka. V Londonu je umrlo samo v enem tednu 2100 oseb na gripi. Odtod se širi na francosko obrežje.

Tudi beračija nosi. V Parizu je umrl berač Antoine Girande. Med starimi cunjami, ki jih je zapustil, so našli v denarju in vrednostnih papirjih — 850.000 frankov (v našem denarju nekaj čez 7½ milijona K.) Girande je bil pred 20 leti delavec in ker je vsled neke nesreče ohromel, se je posvetil beračenju. Bil je pa zelo štedljiv. Denar so razdelili med mestne reveže.

Muči Vas glavobol? Zobobol? Trganje v udih? Malo Fellerjevega pravega Elza fluida in odpravljene so bolečine! 6 dvojnati ali 2 veliki specijalni steklenici 42 K. Državna trošarina posebej. Fellerjev Elza mentolni črtik en komad 12 K.

Želodec Vam ni v redu? Nekaj pravih Fellerjevih Elza-kroglic! Te so dobre! 6 škatlic 18 K. Pravi balzam 12 steklenic 72 K. Prava švedska tinktura 1 velika steklenica 20 K. — Omot in poština posebej, a najceneje. *Eugen V. Feller, Stubica donja, Elzatrž št. 326, Hrvatska.*

Kdor želi da se mu pošljejo Elza-izdelki v Avstrijo, naj naslovi naročilo na: Apotheke „zum heil. Geist“ Versandstelle Epl. 326. Wien I., Nibelungeng. 2.

Razširjajte „Mursko Stražo“!

GOSPODARSKA ZADRUGA ZA PREKMURJE, MURSKO POLJE IN SLOVENSKE GORICE R. Z. Z D. Z. V GORNJI RADGONI

ima v zalogi po najnižjih dnevni cenah razno manufakturno blago za moške in ženske obleke, barhente, vseh vrst platno, špecerijo kakor kavo, riž, čaj, sladkor, papriko, milo, sodo itd. — Vseh vrst moko, zdrob, otrobe.

Kupuje pšenico in vse poljske pridelke po najvišjih cenah. Velika zaloga poljedeljskih strojev in vinskih sodov vseh velikosti.

Posreduje pri nakupu večjih strojev in obrtniških potrebščin. Zaloga tesanega lesa in desk vseh vrst.

Zadruga posluje samo s člani.

Glavna trgovina in pisarna v lastni hiši v Gornji Radgoni. Dosedanji promet: 340.000.000 K. Rezerva: 500.000 K.

Podružnice: Križevci pri Ljutomeru, Murska Sobota, Dolnja Lendava, Cankova.

Licitacija!

V nedeljo dne 19. decembra 1920 se bo na prostovoljni javni dražbi prodajalo hišno in gospodarsko poslopje na posestvu kneza Trauttmannsdorfa v Zbigovcih (Gleichenberško) in sicer v 3 delih. 1 Zgornja klet, 6 m dolga, 4 m široka in 3 m visoka, z streho, izklicna cena 800K; 2) Hišno poslopje z kuhinjo in vežo, 10 m dolgo, 6 m široko, 3 m visoko, z streho vred, izklicna cena 1.200 K; 3) Škedenj, 5½ m dolg, 5 m širok, 3½ m visok, z streho vred, izklicna cena 1.250 K. Cela stavba je lesena ter so vse stene povprečno 16 cm debelo. Vsak zdražitelj mora kupnino v celem znesku takoj položiti, kupljeni del stavbe pa najdalje v 4 tednih podreti in odsraniti. Začetek dražbe točno ob 2. uri popoldne.

S privoljenjem lastnika:
Al. Neudauer, tč. sekvester.

Zahvala!

Gospod okrajni zdravnik dr. V. Dostal v Stolini Radinci je podpisanega se svojo znanostjo in spretnostjo, po troje združenih smrtonosnih bolezni, rešil gotove smrti, za kar mu tem potom izrekam najprisrčnejšo zahvalo in ga vsakemu bolniku najtopleje priporočam.

TURJANCI, dne 4. decembra 1920.

Jakob Bratkovič
veleposestnik v Turjancih.

Obmejni Slovenci, širite svoje glasilo „MURSKO STRAŽO“!

Miši, podgane, stenice, ščurki

in vsa golazen mora poginiti ako porabljate moja najbolj preizkušena in splošno hvaljena sredstva kot: proti poljskim mišim K 10—, za podgane in miši K 10—, za ščurke K 20—, posebna močna tinktura za stenice K 12—, uničevalec moljev K 10— prašek za uši v obleki in perilu K 10—, in K 20—, proti mravljam K 10—, proti uši pri perutnini K 10—, prašek proti mrčesom K 10— in K 20—, mazilo proti ušem pri ljudeh K 5— in K 10—, mazilo za uši pri živini K 6— in K 10—, tinktura proti mrčesu na sadju in zelenjavi (uničevalec vrstlin) K 10—, mazilo proti garjam K 12—. Pošilja po povzetju zavod za eksport. **M. Jünker, Zagreb, 45, Petrinjska ulica 3.**

MASTIN

primešaj krmi; vsak teden eno pest, če pa se rabi kot nadomestilo za krmo tedaj pa dve pesti. Pet zavojčkov Mastina, prahu za pitanje zdrave, debele živine, za 6 mesecev za vsako živinco. Dobil je najvišjo kolajno v Londonu, Parizu, Rimu, Dunaju. Tisoče gospodarjev ga hvali in ponovno kupuje. Zahlevaj ga pri lekarnarju ali trgovcu, vsak ga lahko prosto prodaja. Ali pa piši lekarni Trnkozy v Ljubljani, Kranjsko, po 5 zavojčkov. Stane K 50— s poštino.

GARJE

srbešico, krasie, lišaje uniči pri človeku mast proti garjam. Brez vonja in ne maže perila. 1 lonček za eno osebo s poštino K 15— v lekarni **TRNKOZY v Ljubljani.**

POSJOJILNICA V GORNJI RADGONI

r. zadr.
z n. z.

Hranilne vloge

sprejme in jih obrestuje po najvišji obrestni meri. Obresti se pripisujejo koncem vsakega leta prez posebnega naročila h kapitalu. Hranilne knjižice drugih inzemskih denarnih zavodov se sprejemajo brez vseh stroškov kot hranilne vloge, ne da bi se njih obrestovanje prekinilo. Za nalaganje po pošti so strankam na razpolago položnice kr. poštno-čerkovnega urada v Ljubljani števil. 10.593. Rentni davek plačuje Posojilnica sama.

Posojila

na osebni kredit, na hipoteke, trgovske kredite in v tekočem računu daje pod najugodnejšimi pogoji. Izposojuje tudi na zastavo vrednostnih papirjev. Dolgove pri drugih denarnih zavodih prevzema Posojilnica na sebe in dolžnih plačuje pri Posojilnici svoj dolg naprej. Stroški za to ne presegajo nikdar 10 kron. Prošnje za vknižbo novih, kakor tudi za izbris plačanih posojil dela Posojilnica brezplačno, stranka plača le koleke.

Uradne ure

so vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne. Ob uradnih dnevih se sprejema in izplačuje denar.

Pojasnila

se dajejo, prošnje sprejemajo in vsi drugi uradi posli izvršujejo vsak delavnik od 8. do 12. ure dop.

..... Uradni prostori so v lastni hiši, Glavna cesta števil. 14, zraven kolodvora.